Täysistunto

Torstai 10.12.2015 klo 16.02—3.07

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain 75 §:n 3 momentin ja 92 a §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 14/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 14/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

21.28 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Hallitus on kumoamassa tällä lakiesityksellä yliopistolain säännökset, jotka koskevat Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle vuosittain maksettavaa korvausta, jonka määrä vastaa niiden apteekkiliikkeen harjoittamisesta saadun tulon perusteella maksettua yhteisöveroa ja apteekkimaksua.

Apteekkimaksujen poistaminen on osa hallituksen opetukseen ja tutkimukseen kohdistuvia massiivisia leikkauksia. Yliopistoihin kohdistuvien kokonaisleikkausten vuoksi opetuksen ja tutkimuksen perustehtävien toteuttaminen vaarantuu.

Tämä apteekkimaksun korvauksen poistaminen satuttaa erityisesti Helsingin yliopistoa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettujen menosäästöjen yhteisvaikutus on vuonna 2017 Helsingin yliopistolle 10,7 prosenttia ja Itä-Suomen yliopistolle 5,6 prosenttia vuoden 2015 tasoon verrattuna. Vuonna 2019 menosäästöjen yhteisvaikutus on Helsingin yliopistolle 13,9 prosenttia ja Itä-Suomen yliopistolle 9 prosenttia vuoden 2015 tasoon verrattuna.

Helsingin yliopiston osalta on esitetty noin 500 henkilötyövuoden menetystä säästöjen toteutuessa. Saaduissa lausunnoissa on korostettu muun muassa, että Helsingin yliopiston valtion perusrahoitus on vuodesta 2012 lähtien ollut laskeva suhteessa muihin yliopistoihin. Helsingin yliopiston perusrahoituksen osuus vuonna 2012 valtion perusrahoituksesta on ollut 26,59 prosenttia ja vuonna 2015 osuus on 25,36 prosenttia. Mikäli apteekkimaksukompensaatio poistetaan, valtion rahoitusosuus suhteessa muihin yliopistoihin putoaa entisestään eli noin 24 prosenttiin. Apteekkikorvauksen suuruus vastaa keskisuuren tiedekunnan tai pienen korkeakoulun lakkauttamista. Helsingin yliopistossa leikkaukset kokonaisuutenaan ovat 54 miljoonaa euroa ja ilman korvauksen poistoa ne olisivat 25 miljoonaa euroa. Todella suuria rahasummia.

Vaikka nämä säästöt vaikuttavat erityisen kielteisesti Helsingin yliopiston toimintaan, niin niillä on vaikutuksia myöskin Itä-Suomen yliopistoon. Itä-Suomen yliopistolle tämä kompensaation poisto tarkoittaa yli miljoonan euron menetystä. Ja tämän lisäksi yliopis-

tolle tulee vuodelle 2016 laskennallisesti noin 6 miljoonan euron leikkaukset ja sitten vielä vuosille 2016—2019 on tulossa yliopistoindeksin jäädytys. Nämä leikkaukset vaikuttavat konkreettisesti siis myös Itä-Suomen yliopiston toimintaan. Tätä apteekkimaksun kompensaatiota on Itä-Suomen yliopistossa käytetty muun muassa iäkkäiden henkilöiden lääkehoidon kehittämiseen sekä lääkehoidon ongelmien ja vaikuttavuuden tutkimiseen. Apteekkikompensaation poistaminen uhkaa tätä kansantaloudellisestikin ja erityisesti terveyspoliittisesti tärkeän työn jatkumista.

Tieteen, tutkimuksen ja koulutuksen alasajo on huonoa politiikkaa, koska tiede- ja innovaatiopolitiikasta syntyvät tulevaisuuden talouskasvu ja uudet työpaikat. Vaikeassa tilanteessa Suomen pitäisikin pitää kiinni vahvuuksista eikä romuttaa niitä.

Edellä mainittuihin syihin perustuen sosialidemokraatit tulevat ehdottamaan tämän lakiesityksen hylkäämistä.

21.32 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Apteekkikompensaatio oli ehkä yksi tämmöisistä hankalimmista asioista, jossa jouduttiin kohtaamaan se, kohdistuvatko säästöt oikeudenmukaisesti Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston näkökulmasta.

Yliopistokenttään nimittäin kohdistuu jokaiseen yliopistoon säästövaateita, mutta näiden kahden yliopiston kohdalla tulee myös noin reilun 30 miljoonan euron säästövaade kahdelle yliopistolle. Siltä osin valiokunnassa käytiin asiaa huolella lävitse, ja valiokunta myös päätyi siihen lausumaan, jossa toivotaan, että kun seuraavaa budjettia vuodelle 2017 lähdetään valmistelemaan, voitaisiin harkita tilannetta uudestaan sillä tavalla, että apteekkikompensaatiota vastaava rahasumma voitaisiin lisätä esimerkiksi perusrahoitukseen mutta sillä tavalla, että sitä ei jouduttaisi ottamaan opetus- ja kulttuuriministeriön sisältä. Tietenkin tämä on valiokunnan lausuma, ja toivottavasti hallitus, valtioneuvosto, myös löytää keinoja, joilla tämä voitaisiin toteuttaa.

21.34 **Maria Guzenina sd:** Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan jäsenenä nostan muutamia perustuslakivaliokunnassa esiin nousseita seikkoja, ongelmallisia sellaisia, liittyen tähän lakiesitykseen.

Ensimmäiseksi siteeraan hallintotieteiden tohtori Pauli Rautiaisen lausuntoa, joka on hyvin kriittinen. Hän toteaa näin: "Käytössä olevan aineiston perusteella on vaikea arvioida, ulottuvatko apteekkikompensaation poistoon liittyvät ja muut menosäästöt yhteisvaikutukseltaan Helsingin yliopistoon kohdistuessaan perustuslaissa taattujen oikeuksien ydinalueelle sellaisella tavalla, että menosäästöjä ei voitaisi säätää tavanomaisessa lainsäädäntöjärjestyksessä." Tämä on todella vakavaa viestiä. Hän toteaa myös: "Tässä tilanteessa hallituksella olisi velvollisuus esittää vakuuttavan vaikutusarvioinnin muodossa näyttöä menosäästöjen perustuslainmukaisuudesta. Hallituksen esitykseen ei kuitenkaan sisälly minkäänlaista arviota säästöjen vaikutuksista opetukseen ja tutkimukseen taikka yliopiston muihin tehtäviin." Ja hän toteaa myös: "On huolestuttavaa, että hallitus antaa eduskunnalle hyvin rajalliset mahdollisuudet käydä julkistalouden menosäästöjen toteuttamiseen liittyvää valtiosääntökeskustelua. Tietyt perusoikeudet on nimittäin myöskin valtiosääntöoikeudellisesti annettu yliopistoille."

Sitten professori Mikael Hidén toteaa: "Heikennysten yhteisvaikutus näyttää voivan muodostua todella huomattavaksi ja tähän nähden yliopiston toiminnan tarkoituksenmukaista järjestämistä ajatellen myös pahasti haitalliseksi äkillisellä tavalla. Jos valiokunta" — hän siis antaa viestin meille perustuslakivaliokuntana — "ei halua tehdä täyttä irtiottoa

vuoden 2009 lausumastaan, voisi olla paikallaan, että valiokunta esittäisi ainakin äkillisyyden haitallisten vaikutusten lieventämistä esimerkiksi porrastamalla heikennysten voimaan saattamista." Ja näin perustuslakivaliokunta tekikin, mutta sivistysvaliokunta ei tätä porrastamisajatusta ottanut sitten siihen omaan näkemykseensä, se löytyy ainoastaan demareiden tekemästä vastalauseesta.

Perustuslakivaliokunta toteaa myöskin: "Koska hallituksen esitys merkitsee yliopistojen valtionrahoituksen vähentämistä, on esityksellä väistämättä vaikutuksia opiskelijoiden sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen, kuten myös tutkijoiden ja opettajien tieteen vapauteen." Nämä ovat siis julkisia asiakirjoja, jotka kaikki voivat lukea, niin tämän perustuslakivaliokunnan lausunnonkin. Ja valiokunta huomauttaa myös painokkaasti: "Perustuslaissa turvattujen oikeuksien tason laskua merkitsevissä hallituksen esityksissä tulee ottaa huomioon mahdollisten eri toimien yhteisvaikutukset." Aivan samalla tavalla asiantuntijat ovat huolissaan siitä, millä tavalla nämä hallituksen — ei ainoastaan tämä esitys, vaan myöskin muut — heikennykset yliopistorahoitukseen vaikuttavat.

Esimerkiksi Helsingin yliopistoon kohdistuvat leikkaukset kokonaisuudessaan ovat ensi vuonna 54 miljoonaa euroa. Yt:t ovat nyt meneillään tai juuri päättyneet, konkreettiset tulokset tulevat tammikuussa. Apteekkikorvaus on keskimäärin 500 henkilötyövuoden verran, ja noiden muiden leikkausten osalta sitten Helsingin yliopisto on arvioinut, että saatetaan mennä jopa sinne tuhanteen ja ylikin. Tämä on todella vakava viesti. Suomi, joka on ollut kansainvälisestikin arvostettu, ja Helsingin yliopisto etenkin, joka on kansainvälisissä vertailuissa pärjännyt aivan erinomaisesti — mikä on Helsingin yliopiston tulevaisuus, mikä on meidän yliopistosektorin, -tutkimuksen tulevaisuus. Nämä ovat todella vakavia viestejä asiantuntijoilta, ja tuntuu jotenkin kevytkenkäiseltä, että hallitus ei ole ottanut näitä viestejä riittävän vakavasti.

21.38 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Porrastaminenhan tarkoittaa sitä, että se säästö tulee voimaan täysimääräisesti. En ymmärrä, miksi muka sivistysvaliokunnan lausuma olisi heikompi, koska sivistysvaliokunta lähti siitä — luen suoraan tätä lausumaa: "Vuoden 2017 talousarvioehdotuksen laatimisen yhteydessä apteekkimaksun korvauksen poistumisesta aiheutuvan tulonmenetyksen korvaamista asianomaisille yliopistoille kuitenkin siten, että siihen on varattava erillisrahoitus eikä se vaaranna muiden yliopistojen asemaa."

Sivistysvaliokunta lähti huomattavasti, voi sanoa, vaativammalla lausumalla liikenteeseen verrattuna siihen, että perustuslakivaliokunnassa oli porrastus, joka johtaa siihen, että säästö toteutuu joidenkin vuosien jälkeen. En ihan ymmärrä nyt, miten SDP lähtee heikentämään itse asiassa valiokunnan lausumaan nähden.

21.39 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lauslahti taitaa ymmärtää tahallaan väärin. Ei näin vakavassa keskustelussa kannata kuitenkaan toisten ohi käydä tätä dialogia. Se on täysin selvää, että yliopistoille pitäisi, paitsi perustuslakivaliokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mukaan myöskin demareiden mukaan, antaa aikaa sopeutua tähän suureen muutokseen, mitä nyt te ette mahdollista.

21.40 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en ihan ymmärrä täysin, mitä edustaja Guzenina puhui, koska juuri äsken sanoin, että valiokunta ha-

luaa, että apteekkimaksun korvauksen poistumisesta aiheutuva tulonmenetys korvataan asianomaisille yliopistoille. Sehän on enemmän kuin mainitsemasi porrastus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Sarkomaa, ja sitten edustaja Guzeninan viimeinen vastauspuheenvuoro.

21.40 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Totean tässä nyt, että on erinomaista, että eduskunnan sivistysvaliokunta on tehnyt lausuman, jossa toivotaan, että tämä leikkaus, joka kohdistuu 2017 Helsingin yliopistoon, ikään kuin peruttaisiin ja löydettäisiin kehyksestä voimavarat siihen. Te, arvoisa edustaja, puhutte siitä, että Helsingin yliopiston pitäisi sopeutua, että nuo leikkaukset tulisivat portaittain. Nämä ovat kaksi aivan eri asiaa, ja on aivan selvää, kumpi näistä on Helsingin yliopistolle parempi ja myöskin Itä-Suomen yliopistolle — tietenkin se, että näitä leikkauksia ei tule ollenkaan.

Selvän viestin tästä salista täytyy mennäkin opetusministeriölle ja maan hallitukselle, että kehyksestä täytyy tähän löytää voimavarat. Aivan kohtuuttomasti tässä lyödään Helsingin yliopistoa ja Itä-Suomen yliopistoa.

21.41 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen me puhumme toistemme ohi, koska te esitätte toiveen. Te esitätte sen hyvin miedossa muodossa. Käytännössä tietenkin, jos tämä teidän toiveenne toteutuu, se on erittäin hyvä asia — ja millä aikataululla se toteutuu? Helsingin yliopistossa ollaan nimittäin erittäin huolissaan siitä, millä tavalla valiokunta on tähän asiaan suhtautunut, ja sen vuoksi mieluummin katsotaan, että jos nämä leikkaukset on pakko tehdä, niin tehdään ne sitten portaittain.

Jos teillä on sellainen ratkaisu olemassa, että näitä leikkauksia voidaan vähentää, siis aidosti te löydätte budjetista rahaa näiden leikkausten vähentämiseen, niin tämähän on erittäin hyvä viesti. Voinko pitää tätä nyt lupauksena, että tämä todellakin tulee tapahtumaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme listaan.

21.42 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Apteekkimaksujen poistaminen Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoilta on osa hallituksen opetukseen ja tutkimukseen kohdistuvia massiivisia leikkauksia, jotka vaarantavat suomalaisen osaamisen ja hyvinvointiyhteiskunnan perustan.

Helsingin ja Itä-Suomen yliopistojen osalta apteekkikompensaation poistaminen on erityisen tuhoisa toimi, kun se tulee muiden leikkausten päälle. Apteekkimaksun poistaminen tuplaa Helsingin yliopistoon suuntautuvat leikkaukset. Korvauksen poistaminen vastaa Helsingin yliopistossa yhden keskisuuren tiedekunnan lakkauttamista, se vastaa 500:aa henkilötyövuotta. Kyse on todella isosta asiasta, joka yhdessä indeksileikkausten kanssa vaarantaa yliopisto-opetuksen ja tutkimuksen perustehtävän toteutumista ja on hyvin epätasa-arvoista yliopistojen kesken.

On aivan erinomaista, jos kompensaatio edustaja Lauslahden esiin tuomalla tavalla löytyy ja tätä epätasa-arvoista leikkausta ei tehdä, kuten sivistysvaliokunta on toivonut, mutta tässä vaiheessa tämä on ilmeisesti tosiaankin vain toivomusten varassa oleva asia. Täytyy todella toivoa, että hallituksen piirissä tehdään töitä tosissaan, jotta näitä epätasa-arvoisia, ylimitoitettuja leikkauksia Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle ei toteuteta.

21.44 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puheenjohtaja! Tässä on meillä jälleen yksi tällainen hallituksen esitys, josta vaikutusten arvioinnit puuttuvat kokonaan. Tämä tuntuu olevan nyt tämän hallituksen tapa toimia. Ilmeisesti ajatellaan, että nyt on jonkinlainen niin suuren luokan hätätila, että esityksiä on vain tuotava valtavalla nopeudella ja mahdolliset vauriot korjataan sitten, kun on paremmat ajat. Olisin voinut tätä esitystä periaatteessa tukea, mutta koska tämä on laadutonta ja vastuutonta, olen kuin selkä seinää vasten ja joko tuen huonoa lainsäädäntöä tai säilytän itsekunnioitukseni ja jonkinlaisen ammattiylpeyden. Helsingin Sanomat kiinnitti tässä juuri pari päivää sitten huomiota tähän laadunvalvontaan.

Lisäksi, puheenjohtaja, yhdyn kyllä tähän edustaja Guzeninan huoleen siitä, että nämä perustuslakivaliokunnassa olleet huolet ovat konkreettisia. Täällä todetaan arvioinnin lähtökohta: onko yliopistoilla uudistuksen jälkeen tosiasialliset edellytykset suoriutua edelleen perustehtävästään. Kun näitä seikkoja ja monia muita asioita tässä ei ole otettu huomioon, niin ei oikeastaan ole vaihtoehtoja kuin olla tämän hylkäysesityksen kannalla.

Jotenkin toivoisi, että täältä nyt lähtisi sellainen viesti, kun on vielä vaalikautta jäljellä, että kun itse olemme luoneet itsellemme ohjeet, että kaikkeen lainsäädäntöön pitää tulla niiden vaikutusten arviointi, niin tälle pitää löytyä aikaa. Ja toivon, että täällä olevat hallituspuolueiden kansanedustajat myös omissa ryhmissään ottavat tämän esille. Valtavasti säästyisimme turhalta puhumiselta (Puhemies koputtaa) ja asioiden veivaamiselta. — Kiitoksia.

21.46 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Toisin kuin tuo edellinen käsittelemämme hallituksen esitys, tämä selkeästi on nimenomaankin säästöehdotus ja pohjautuu siihen hallitusohjelmaan, mikä kauden alussa on neuvoteltu. Tarkoituksena on, että nämä säästöt kohdistuvat ensimmäistä kertaa vuodelle 2017, eli aikaa tässä vielä onneksi siihen on valmistautua.

Toisin kuin tästä keskustelusta ehkä ymmärtää, sivistysvaliokunta kyllä yhtyi näihin perustuslakivaliokunnan lausunnossa mainitsemiin huomioihin ja huoliin ja niihin monessa kohtaa viittaakin tässä mietinnössä. Tämä seurannan merkitys ja vaikutusarvioinnin korostaminen ovat siellä mukana, samoin kuin tämä ehdotettu porrastaminen. Sivistysvaliokuntahan yhtyi perustuslakivaliokunnan näkemykseen, että erityisesti tämä Helsingin yliopistoon kohdistuva noin 10 prosentin leikkaus budjetista on merkittävä, ja kannattaa tätä porrastusta. Mutta toisaalta lain voimaantulon porrastus ei valiokunnan mielestä ollut toteuttamiskelpoinen.

Sen sijaan tässä lausumassa, jonka edustaja Lauslahti kertoi, valiokunta korostaa, että tämä kompensaation poistamisen korvaaminen edes osittain tulisi kysymykseen sitten tulevissa budjeteissa eli silloin 2017 eteenpäin ja nimenomaan niin, että sitä säästöä ei otettaisi sitten muualta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta. Ja nyt kovasti tietysti teemme töitä, että näin myös tapahtuu. Tämä oli hyvähenkinen keskustelu sivistysvaliokunnassa.

21.48 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Totean todellakin, että tässä sivistysvaliokunta on tehnyt ansiokkaan ja ponnekkaan lausuman, jolla pyritään vaikuttamaan siihen, kun vuoden 2017 valtion talousarviota hallitus valmistelee. On erittäin tärkeää, että tässä käydään keskustelua siitä, että muiden säästövelvoitteiden lisäksi tulee Helsingin yliopistolle vielä tämä ylimääräinen 30 miljoonan euron leikkaus vuoden 2017 alusta lukien, eli

tämä tarkoittaa sitä, että Helsingin yliopiston rahoitukseen kohdistuu vuoden 2020 tasolla 106 miljoonan euron leikkaus. Tämä on suuruusluokaltaan koko Åbo Akademin vuosibudjetti tai Lapin yliopiston kahden vuoden budjetti, ja nämä luvut kuvaavat, että tämä todellakin on mittava, ja siitä varmasti voidaan olla tässä samaa mieltä.

Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä haluan myöskin todeta, että eduskunta todellakin antaa selvän viestin maan hallitukselle, koska tänään julkaistussa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että säästöjä tehtäessä on varmistettava, että yliopistot eivät joudu keskenään eriarvoiseen asemaan rahoituksen suhteen. Tämä selkeästi tarkoittaa sitä, että tähän täytyy löytää ratkaisu kehyksen sisältä, että tätä apteekkikompensaatiota ei poisteta Helsingin yliopistolta eikä Itä-Suomen yliopistolta. Ja tämän eteen teen työtä ja teemme työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydettyjä puheenvuoroja ei ole enää jäljellä kuin neljä. Tässä tapauksessa annan nyt kuitenkin vastauspuheenvuoron edustaja Guzeninalle. Sitten mennään mielellään tämä lista loppuun.

21.49 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Se, mitä edustaja Sarkomaa sanoi, oli erittäin hyvä kuulla. Tällähän, mitä sivistysvaliokunta omassa lausumassaan sitten toteaa — että ei tue voimaantulon porrastusta, mutta edellyttää, että vuoden 2017 budjettivalmistelussa hallitus ja opetusministeriö harkitsevat yliopistojen tulonmenetysten korvaamista — on sellainen vaikutus, että se tekee Helsingin yliopiston lähivuosien talouden suunnittelusta erittäin haastavan, koska apteekkikompensaatio on maksettu tähän asti jälkikäteen. Nyt yliopisto ei voi edes vuoden 2016 budjetin osalta olla varma siitä, saako se tulonmenetyksestä johtuvaa korvausta. Eli nämä massiiviset irtisanomiset ovat joka tapauksessa edessä, ja mitä se merkitsee sitten yliopiston käytännön toiminnalle?

Tämä, mitä nyt tehdään, on hyvin lyhytnäköistä, ja tämä pitäisi ottaa huomioon juuri niin kuin edustaja Sarkomaa totesi. Että nyt kannattaa siellä hallituksen puolella edustaja Sarkomaan ja muiden (Puhemies koputtaa) tehdä todellakin urakalla töitä, että saadaan tämä asia oikaistua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja listaan.

21.50 **Nasima Razmyar sd:** Arvoisa puhemies! Olemme käyneet tätä keskustelua sivistysvaliokunnassa, ja vaikka mietinnössä ja keskusteluissa ilmeni tämä valitettava puoli — ja uskon sen, että tämä tilanne on varmasti vaikea — niin samanaikaisesti meidän mietinnössämme hyvin selkeästi lukee se, että sivistysvaliokunta ei kuitenkaan pidä tässä taloudellisessa tilanteessa mahdollisena vastaavien kokonaissäästöjen kohdistamista muuhun osaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toimintaa, eli muut säästöt ja sitten tämä säästökohde asetetaan vastakkain. Eli se, että olemme pahoillamme, ei tarkoita sitä, että mitään konkreettista tapahtuisi tämän asian tiimoilta.

Tässä on paljon tärkeitä asioita tullut jo esiin. Oikeastaan itse keskittyisin myöskin siihen, että käytännössä tällä hetkellä vain yhdeltä yliopistolta halutaan leikata 30 miljoonaa jo ensi vuonna. Tämä on aivan kohtuutonta ja väärin — vieläpä kaiken lisäksi yliopistolta, joka on menestynyt hyvin, joka on suoriutunut tehtävästään erinomaisesti ihan kansainvälistenkin arvioiden mukaan.

Näillä apteekkimaksuilla ollaan rahoitettu farmasian koulutusta ja tutkimusta. Tämä ei ole ollut millään lailla piilotuki, joka vain menee johonkin, vaan se menee ihan oikeasti yliopistojen perustutkimukseen. Edustaja Guzenina on tässä täysin oikeassa: tämä asettaa korkeakoulujen ja erityisesti nyt tässä suhteessa vielä Helsingin yliopiston taloudellista toimintaa ja sen jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta täysin kohtuuttomaan asemaan. Toivon, kuten myöskin edustaja Guzenina, edustaja Sarkomaan hyvän puheenvuoron jälkeen, että te todella teette ja toimitte. Jos ei missään muussa, niin toivon, että tässä nyt teette sitä konkretiaa, koska siihen nyt näyttäisi olevan yhteistä ymmärrystä myös opposition ja hallituksen välillä molemmin puolin.

21.52 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Pidän todella valitettavina näitä leikkauksia, mitä joudutaan tekemään, ja erityisesti tätä leikkausta, koska tämä kohdistuu epäoikeudenmukaisesti kahteen yliopistoon, Helsingin yliopistoon ja Itä-Suomen yliopistoon. Nämä molemmat yliopistot ovat omassa, voisi sanoa, osaamisalassaan Suomen parhaita yliopistoja. Itä-Suomen yliopisto on farmasian ja lääketieteen alalla nimenomaan sekä suomalaisten yliopistojen joukossa huippua mutta myöskin kansainvälisessä vertailussa hyvin pärjännyt yliopisto. Siinä mielessä miljoonan leikkaus sieltä ja 30 miljoonan leikkaus sitten Helsingin yliopistolta kyllä ovat todellakin isoja rahasummia, kun ottaa huomioon, että sieltä perusrahoituksestakin myöskin leikataan.

Kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetissa me olemme juuri näitä perusrahoituksen leikkauksia halunneet kompensoida ja emme olisi leikanneet aivan tällaisia summia, mitä hallitus nyt sitten leikkaa, vaikka ymmärrämme, että ajat ovat kovat ja säästöjä pitää hakea. Mutta nimenomaan tutkimus, tuotekehitys, innovaatiot, koulutus — ne ovat niitä aloja, joista meidän kaikkein viimeiseksi pitäisi leikata. Jos ajatellaan vaikkapa 90-luvun lamaa, miten Suomi sieltä sitten toipui ja talous lähti nousuun, niin varmasti yksi niistä seikoista oli se, että silloinkin kovina aikoina pyrittiin kuitenkin sen tutkimuksen ja tuotekehityksen, koulutuksen, innovoinnin rahasummat pitämään ja säilyttämään mahdollisimman hyvin.

On hyvä, että sivistysvaliokunta toteaa ihan vakavin sanakääntein sen, että nämä budjettileikkaukset ovat merkittäviä, ja esittää sen toiveen, että ehkä sitten vuonna 2017, jos ovat ajat paremmat, voidaan näihin palata. Mutta edustaja Guzenina kyllä hyvin muistutti siitä, että nämä yt-neuvottelut ja irtisanomiset kerkiävät tapahtua ennen sitä.

21.54 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Razmyar, miten te voitte vähätellä valiokunnan lausumaa ja päätösvaltaa näin? Se on erittäin vakava kannanotto, kun valiokunta tekee lausuman. Niitä tehdään hyvin harvoin, ja se kertoo todellisesta huolesta. Siellähän sanotaan, että edellytetään jotain, jolloin se eräällä tavalla johtaa... Tietenkään me emme voi luvata sitä tässä edustajina, että jotain tapahtuu, koska se päätös menee valtioneuvostoon, mutta se on erittäin vahva viesti valtioneuvostolle harkittavaksi.

Se, miksi valiokunta teki vahvan lausuman, johtuu siitä, että esimerkiksi Helsingin yliopiston perusrahoitus on ollut vuodesta 2012 lähtien laskeva suhteessa muihin yliopistoihin. Yliopiston osuus vuonna 2012 perusrahoituksesta on ollut 26,59 prosenttia, kun sitten vuonna 2015 osuus on 25,36. Mikäli tämä apteekkikompensaatio poistetaan eikä tule vastaavia lisärahoja muualta, niin silloin valtion rahoitusosuus suhteessa muihin yliopistoihin putoaa entisestään, noin 24 prosenttiin. Lisäksi Helsingin yliopistolla on myöskin valtakunnallisia tehtäviä, eli perusrahoituksesta 12 prosenttia kohdistuu valtakunnallisten teh-

tävien rahoittamiseen, jolloin perusrahoituksesta jää vain 88 prosenttia käytettäväksi muuhun kuin valtakunnallisiin tehtäviin. Siksi valiokunta halusi tehdä lausuman ja viedä vahvaa viestiä eteenpäin valtioneuvostoon päin.

21.56 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua siitä, että tiedetään, että tämä on myös vakava säästöesitys ja säästölaki ja johtuu nimenomaan tästä Suomen vakavasta taloustilanteesta.

Mitä tulee siihen, että tietysti tämmöinen tietynlainen kompensaatio on ollut kahdelle yliopistolle, niin tässähän tullaan nyt siihen järjestelmään, että yliopistoille tulee yhtenäinen perusrahoitusmalli, että sen kompensaation pitää nimenomaan sinne perusrahoituksen puolelle löytyä jatkossa. Ja sitten kun tätä kompensaatiota etsitään perusrahoituksen puolelle — toivottavasti se löytyy — niin on nimenomaan tärkeää, että sitä vahinkoa ei siinä yhteydessä sitten tehdä muille yliopistoille, joilta myös joudutaan leikkaamaan.

Näitä samoja korvauskohteitahan on jouduttu etsimään jo esimerkiksi eläkeläisten asumistuen leikkauksen peruuttamisen yhteydessä. Ne hallitus on etsinyt ja riipinyt ja raapinut niitä säästöjä muualta, että se pystyttiin peruuttamaan. Tästä tulee myös vaikea tapaus, mutta toivottavasti tässä onnistumme.

21.57 **Maria Guzenina sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lauslahdelle: Se on ymmärretty, että siellä valiokunta on tehnyt tämän oman huomautuksensa ja toteaa, että hallitus ja opetusministeriö harkitsisivat yliopistojen tulonmenetysten korvaamista sitten 2017 budjettivalmistelussa. Mutta kun yliopisto ei voi nyt edes vuoden 2016 budjetin osalta olla varma siitä, saako se tulonmenetyksestä johtuvaa korvausta, niin nämä irtisanomiset, joista yt:t on käyty jo osalta ja joista sitten ne 500 henkilötyövuotta ovat vielä tulossa, tulevat joka tapauksessa toteutumaan. Toivottavasti ymmärsitte tämän, että tämä valiokunnan hyväntahdon ilmaisu ei poista kuitenkaan sitä erittäin hankalaa tilannetta, jossa yliopistot joutuvat olemaan nyt tästä eteenpäin löysässä hirressä ja osaltaan sitten aika moni siellä joutuu tulemaan irtisanotuksi, mikä vaikuttaa ihan varmasti opetuksen laatuun, ainakin asiantuntijoiden mielestä. En tiedä, vaikuttaako teidän mielestänne. Ymmärsin, että valiokunnan mielestä kuitenkin tämä huoli on ihan aiheellinen. (Sari Sarkomaa: Huoli on aiheellinen!)

21.59 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Johtuen siitä, että kyseenomainen hallituksen esitys ei ole budjettilaki, tämän vuoksi on tilanne, jossa valiokunta antaa eräällä tavalla lausuman muodossa valmisteluun kehotuksen vuoden 2017 budjettiin ja siltä osin pyrkii käyttämään sitä omaa vaikutusvaltaansa. Näen, että tämä oli tässä perusteltu. Selvää on, että tämä tilanne ei kovin helppo ole, eikä edes tiedetä, mitä tuleman pitää. Että tältä osin voin olla edustaja Guzeninan kanssa ihan samaa mieltä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 76/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.